

STUDIA GREGORIAŃSKIE 9 (2016)

Dziewiąty zeszyt „Studiów Gregoriańskich” jest kolejnym, wyraźnym potwierdzeniem łączności badaczy polskich z europejską czołówką. Prezentowane w nim cztery artykuły są polskojęzycznymi wersjami referatów wygłoszonych podczas X Międzynarodowego Kongresu Śpiewu Gregoriańskiego AISCGre, obradującego w szwajcarskim Lugano w dniach 8–12 września 2015 r.. Dwa pierwsze teksty koncentrują się na postaci ks. Luigi Agustoniego, której ów Międzynarodowy Kongres był poświęcony.

Pierwszy, autorstwa Johannes Berchmans Göschla, współpracownika ks. L. Agustoniego, przedstawia działalność tego wybitnego szwajcarskiego gregorianisty (*Luigi Agustoni i śpiew gregoriański*, s. 11–21). Autor stara się uwypuklić przede wszystkim wkład ks. Agustoniego w rozwój interpretacji śpiewu gregoriańskiego. Jak wyjawia, od momentu pojawienia się na scenie gregorianistów (a było to tuż po opublikowaniu fundamentalnej pracy o. Cardine’a) jego działalność zmierziała do wyjaśnienia fenomenu niezadowolających wyników interpretacji śpiewu gregoriańskiego w świetle semiologii (s. 15–16).

Drugie wystąpienie, Nicola Zaniniego *Luigi Agustoni – pasja liturgii* (s. 23–38) odkrywa przed czytelnikiem mało znany aspekt działalności ks. Agustoniego – umiłowanie liturgii. Ten początkowo nieznany profesor liturgii w seminarium duchowym diecezji Lugano miał odwagę nauczać zasad liturgii wbrew Magisterium Kościoła. Jak jednak później się okazało, w swym perspektywicznym spojrzeniu to on miał rację – potwierdził to Sobór Watykański II, przyjmując tezy głoszone wcześniej przez ks. Agustoniego. Ten doniosły fakt sprawia, że postać ks. Agustoniego należy postrzegać jako liturgisty w wymiarze nie tylko Kościoła lokalnego, ale także uniwersalnego. Nicola Zanini w precyzyjny sposób zestawia myśl liturgiczną ks. Agustoniego z fragmentami *Mediator Dei* (obowiązującej wówczas encykliki Piusa XII). Niektóre z tych paralel jeszcze dzisiaj wzbudzają kontrowersje (jak np. o adoracji Jezusa Eucharystycznego), ale są i takie, które z dzisiejszej perspektywy wydają się oczywiste i zaskakują tym, że mogły się znaleźć w encyklice – oficjalnym dokumencie Kościoła (o śpiewie w językach narodowych, s. 30–36).

Trzeci tekst dotyczy istotnej dla praktyki śpiewu kwestii wymowy języka łacińskiego (Guido Milanese, *Wymowa łaciny w śpiewie gregoriańskim*, s. 39–50). Jest to kwestia budząca kontrowersje, zwłaszcza – jak napisał ks. Mariusz Białkowski w przedmowie – w polskim obszarze kulturowym. G. Milanese, profesor Uniwersytetu Najświętszego Serca w Mediolanie, podejmuje problem wymowy łaciny po nadejściu epoki karolińskiej, analizuje język, jakim posługiwał się św. Winfried-Bonifacy w dyskusjach z papieżem Grzegorzem II. Problematyka, jak zaznacza autor, jest aktualna: dziś Europa na nowo poszukuje jednolitej kultury. W niej właśnie łacina, język międzynarodowy, wyraża się duchowo i muzycznie w śpiewie liturgicznym (s. 49).

W ostatnim tekście, pt. *Patrystyczna egzegeza kompozycji gregoriańskiej* Franz Karl Prassl (s. 51–78) przypomina, że twórcy kompozycji gregoriańskich oprócz gruntownego wykształcenia muzycznego musieli posiadać wykształcenie teologiczne. W swym wystąpieniu autor na podstawie wyselekcjonowanych śpiewów

z uroczystości Bożego Narodzenia pokazuje, jak bardzo warstwa muzyczna zespolona jest z warstwą znaczeń teologicznych.

Recenzowany numer „Studiów Gregoriańskich” nieco tylko odbiega od dotychczasowej koncepcji pisma. Poprzednie numery na ogół zawierały komponenty: historyczny, dydaktyczny oraz swobodny. W dziewiątym zeszycie takie elementy także można dostrzec (jest wszak artykuł o naturze historycznej i dydaktycznej), jednak – w odróżnieniu od poprzednich – w obecnym zaznacza się przede wszystkim chęć przybliżenia polskiemu czytelnikowi problematyki, która dominowała na Międzynarodowym Kongresie AISCGre w 2015 r.

Cztery zasadnicze teksty zamykają: recenzja 30. rocznika „Studi Gregoriani” (2014) oraz krótkie sprawozdanie z Kongresu odbytego w Lugano, oba autorstwa redaktora naukowego pisma, ks. dr. Mariusza Białkowskiego. On także przetłumaczył z języka włoskiego teksty czterech artykułów stanowiących rdzeń zeszytu.

Czesław Grajewski
UKSW